

RUNDT OM MORTEN

Forside: Lyttende, græssende.

Ådalen

Rundt om Morten

Morten Skovmand døde 17. juli 2021, han fik hjertestop under en badetur ved Fjellerup.

Den lille gruppe som skriver dette katalog, vil gerne lave et portræt af Morten, ikke kun som maler, men som det hele menneske han var, derfor har vi valgt titlen: Rundt om Morten.

Morten Skovmand var ud af en højskolefamilie og voksede op på Askov og Krogerup Højskole. Han blev født 22. februar 1941. Sammen med sine tre søskende var han en del af det pulserende højskoleliv med unge mennesker, oplysning og debat, og højskolen kom til at præge ham for livet og gav ham glæden ved samtalen og åbenheden over for mennesker og deres holdninger.

Allerede tidligt må han have været bevidst om sine evner inden for malerkunsten, for i en udstilling for ikke så lang tid siden i Pavillonon i Grenaa havde han taget et maleri med fra Christiansø. Bagpå stod der Morten Skovmand 1960 250 kr. – og 250 kr. i 1960 var faktisk en del penge! Se side 26.

Han uddannede sig 1960-65 på Det kgl. Kunstakademi, og hans lærere var velkendte kunstnere: Niels Lergaard, Egill Jacobsen, Richard Mortensen og Holger J. Jensen.

Morten var en formidabel formidler. Det er ikke tilfældigt, at han blev ansat som undervisningsassistent på Institut for Kunsthistorie i Aarhus 1980-84. Han underviste også på Det jyske Kunstakademi i Aarhus, inden han blev ansat som lærer i billedkunst og design ved Grenaa Gymnasium. Rektor Ole Fjord fortalte i sin tale ved begravelsen, at da Morten midt i 90'erne meddelte ham, at han nu ville hellige sig kunsten på fuld tid, var det med ordene: "Livet er kort – kunsten er lang."

Morten havde et bredt netværk, og han lavede utallige udstillinger fra de mindste kunstforeninger til større museer som Vejle Kunstmuseum og Silkeborg Bad.

Morten Skovmand og Annette Friis-holm blev gift i 1963 og flyttede til Djursland i 1971. Det unge par blev et friskt pust i det gamle mejeri midt i Stenvad, hvor Morten malede og lavede grafik og arbejdede med forskellige trykteknikker i skummehallen, mens Annette fyldte huset med blokfløjtoner og havde elever i sit store musikrum.

Morten var et renæssancemenneske som gavmildt delte ud af sin kunnen og viden. På det nationale plan var det kunstnersammenslutningen Corner, der havde hans store interesse, og lo-

kalt på Djursland engagerede han sig i mange forskelligartede projekter. Han lavede udsmykninger, han lavede kulisser til barokoperaer, han holdt foredrag, han var formand for Grenaa Kunst- og Musikforening i mange år, han var med i den lokale kunstnersammenslutning NordKant. Og så rejste han, til Italien, Norge, Sverige, Færøerne og mange steder i Danmark.

Og alt dette vil vi prøve at udbrede med dette katalog.

Fugleflugt, fyrregren

Corner

Morten blev medlem af kunstnersammenslutningen Corner i 2000

Uddrag af mindeord fra Lene Rasmussen, Corner.

Maleren og grafikerens Morten Skovmand er stille sovet ind, 80 år gammel. Budskabet om hans død modtog vi i Corner med stor sorg. Han har været et højt skattet medlem siden 2000.

Morten malede landskaberne, eller rettere han fortolkede dem. Det var farvernes indbyrdes musikalitet, deres liv på billedfladen, fra det helt mørke nedtonede til de i de senere år lysere malerier. Han viste på Corners udstillinger på Charlottenborg de helt store lærreder – og på Corner på Sophienholm mindre formater, men med lige så dyb monumentalitet. Det gjaldt også de ganske små oliepasteller, enkle og fortættede i deres koncentre af farveoplevelser.

Morten Skovmand passede suverænt ind i Corners fortløbende historie med de mange kunstners forskellige videreudvikling af landskabsmaleriet. Hans skiftende op-
hængninger viste spændvidden i hans kunst, og han var desuden dedikeret til selve kunstnerfællesskabet. Han del-

tog i ledelsen af Corner, og han bidrog i betydelig grad med sin varme menneskelighed, sin glæde og sin viden til samtalerne, det fælles arbejde og det udviklende samvær mellem gamle og nye medlemmer. Han besad en entusiasme i forhold til kunstnerfællesskaber også internationalt, som eksempelvis på udvekslingsrejserne med Cornerkunstnere til Kina med de kinesiske kolleger. Her blev spundet tråde tilbage til 1954, hvor den kinesiske maler Chi Pai-Shi blev medlem af Corner, og til 1961, hvor Corners kunstnere udstillede i Den forbudte By i Beijing.

Sidst, men ikke mindst, Morten Skovmands hustru, musikpædagogen og blokfløjtespilleren Annette Friisholm, bidrog ved flere lejligheder til Corners koncerter med sit smukke, bevægende spil.

Vi kunne have ønsket os endnu flere af Mortens værker og tankeudvekslinger, endnu mere musik i billeder og toner.

Mindeord fra maleren Egon Bjerg Nielsen, Cornermedlem og Mortens mangeårige ven

Morten var knyttet til og fascineret af naturen i alle dens af-
skygninger. Lige fra starten var motiverne engene, skovene.
Dramaet var tit temaet, men poesien var altid med. Maleri-
ets natur og motivet var altid uadskilleligt.

Undervejs kom Morten i dialog med mange stemninger, en
lang periode med mørke billeder, men altid med et usluk-
keligt "lys". Der var andet på færde end mørke – det ulmede
derinde, et lys blev tændt, og poesien blomstrede. En pe-
riode med fascination af sten – kaldte på stilheden og dyb
meditation. Og dyrene, hjorte og fugle i den svenske natur,
hvor mange af Mortens billeder blev til.

Hør engang Mortens egne ord som skrevet
i Cornerkataloget 2021:

Bevægelse i naturen.

Kan man fange fuglens flugt?

Kan kosmos rummes i ramme?

Kan man male dyrenes lytten?

Er maleriet en fortælling om det, der er, eller det, der bevæ-
ger en?

Landskabet står måske stille, men – som en japansk grafiker
sagde til mig – nu er jeg buddhist, så jeg ser sten som le-
vende...

Det var ikke kun naturen, der gjorde indtryk på Morten –
"Bådflygtninge" – og det blev sagt, så det var svært at
komme uden om, et oliebillede på 2x2,5 meter. Og fra et op-

hold i Napoli, her nogle af titlerne på Mortens billeder der-
fra: "Skrald" – "Gyde" – "Krykker og kiggere" – og "Kør bare
lige ind".

Morten arbejdede med alle grafiske udtryk, silketryk – sten-
tryk – raderinger – kold nål m.v. og udgav en bog "Tryk og
variationer" på Gyldendal, "det tog mange år" og så lo Mor-
ten. Nej, sådan en bog bliver ikke til med et fingerknips.

Det var karakteristisk for Morten, han gik til opgaverne med
et lyst sind. Store opgaver, udsmykninger f.eks. byrådssalen
i Ebeltoft Rådhus, og tunnelen i Grenaa, og skulpturen
"Åguden", Grenaa. Og mange flere.

Lad mig slutte med endnu et uddrag fra Cornerkataloget
2019 fra opholdet i Napoli:

"Ind i billedet"

En billedfortælling om et ophold i et slumkvarter i Napoli
– et område ved foden af Vesuv tæt på ruinbyen Pompeji
– med hastig opførte betonhuse med jordskælvsstupler, for-
ladte tomatgartnerier og skrald.

Et forsøg på at samle de tanker og udtryk, der myldrer frem
som billeder og tekst, om både det der ligger før og efter et
stort billede. Om at angst kan kalde på det modsatte. At
kærlighed og venskab findes.

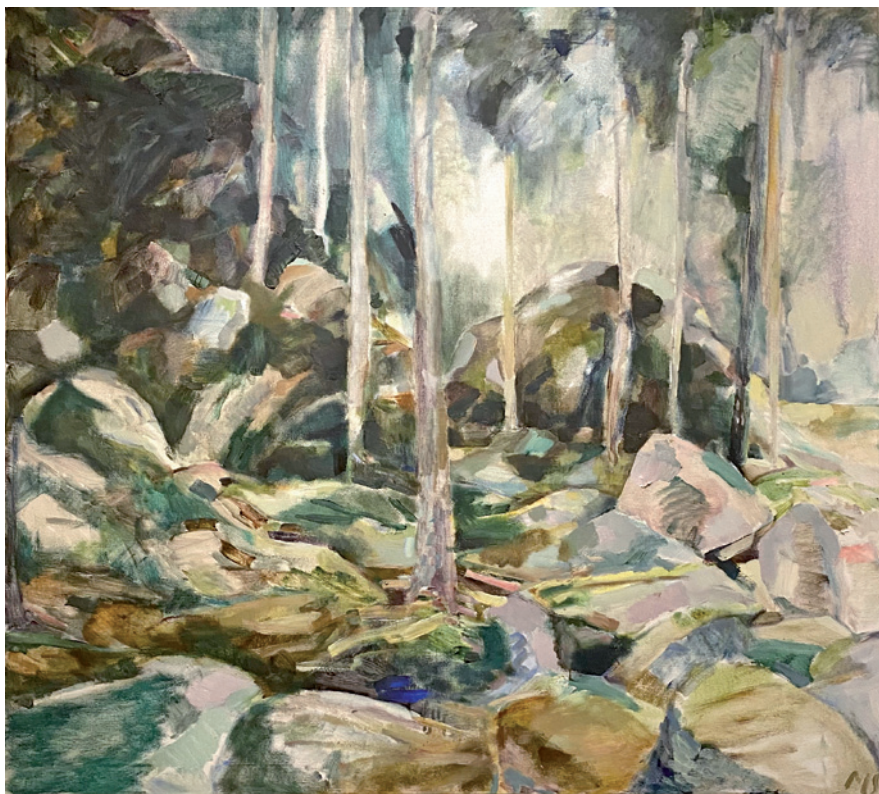
Kør bare lige ind

Morten på Djursland

Morten har lavet kunst til både Syddjurs og Norddjurs

Fuglsøcentret i Knebel

I 1989 lavede Morten en helhedsudsmykning af spisesalen i Fuglsøcentret, bestående af ni oliemalerier der forestiller et nordisk landskab.

På rummets ene langvæg er der to grupper billeder af landskaber med store sten eller klippeblokke i forgrunden. Det første billede er mørkt, baggrunden er næsten lukket af høje, mørke fyrretræer, mens de øvrige er

lysere, malet i dæmpede gråtoner med grågrønne, brunlige nuancer, og med en bleg, næsten farveløs himmel over.

Disse billeder danner en kontrast til endevæggens to store kvadratiske billeder. Det første skildrer en nordisk sommermorgen ved havet, malet i lyse pastelfarver. Det næste er, som det eneste billede i salen, malet i stærke, glødende farver, måske en solnedgang, igen over et klippelandskab.

Den anden langvæg har en række smalle vinduer fra gulv til loft, der åbner ind til en tilstødende spisesal. De to øverste vinduer er blændet og danner ramme om to olieblade, begge med et spinkelt fyrretræ der bøjer sig yndefuldt over skrænten det står på, og halvt skjuler et nedenfor liggende kystlandskab, der kun antydes. De to billeder kan give beskueren associationer til japanske landskabsbilleder.

Fuglsøcentret

Vinter. Trehøje

Byrådssalen på Ebeltoft Rådhus

I 2009 blev Morten valgt til at lave udsmykning til byrådssalen på Ebeltoft Rådhus. Han valgte at male syv store lærreder på 1,20x2 meter. Det var billeder fra naturen gennem alle årstiderne: snebilleder fra Trehøje og Låddenbjerg, et landskab hvor foråret bryder frem, et sommerbillede med græssende heste, to efterårsbilleder fra Helligkilde og endnu et motiv fra Låddenbjerg.

Han udtaler selv om udsmykningen:

Jeg har ønsket at trække landskabet ind i bygningen og lade lyset fra billederne være med til at samle det lange smalle rum. Min inspiration har været det djurslandske landskab, især Mols Bjerger. Det er en udsmykning der handler om naturoplevelse, om ekspressivitet og farveglæde.

Vilfred Friborg Hansen, borgmester i Syddjurs Kommune 2007-09, skriver om processen:

Da byrådssalen i Ebeltoft skulle udsmykkes til brug for den nye Syddjurs Kommune, var der i økonomiudvalget enighed om nogle afgørende principper: for det første skulle det være en samlet udsmykning, en helhed, og altså ikke blot en samling af forskellige genstande eller billeder fra de fire gamle kommuner. For det andet skulle udsmykningen udføres af en lokal Djursland-kunstner. I det øjemed var økonomiudvalget på besøg hos en række kunstnere på Djursland. Mange var kvalificerede, men i den sidste

ende var udvalget enigt om at tildele opgaven til Morten Skovmand.

Morten Skovmands idé om at vælge Mols Bjerger med årstidernes skiften som samlende tema passede perfekt til den nye kommune, idet befolkningen i alle de fire gamle kommuner var vant til at opfatte Mols Bjerger som "deres".

Udsmykningen i byrådssalen er med til at brande Syddjurs Kommune som en kunst- og kulturvenlig kommune.

Åguden

Mortens skulptur "Åguden" er en del af en drøm om større kunstudsmykninger i Grenaa. Den første går tilbage til 1991, hvor Grenaa Kommunes tekniske forvaltning kom med en ide om at opstille kunstværker som vartegn ved indfaldsvejene til Grenaa.

Tre kunstnere, nemlig Per Arnoldi, Børge Jørgensen og Poul Gernes, blev anmodet om at lave skitser til tre værker, og deres modeller blev afsløret og udstillet på Grenaa Rådhus den 1. oktober 1992. Borgmester Arne Jessen udtrykte et ønske om, at det skulle kunne realiseres til Grenaa's Købstadsjubilæum i 1995. Kun Per Arnoldis vartegn ved Randersvej blev en realitet. Den blev indviet 11. december 1995.

I 2004 kunne man i Grenaa Bladet læse om en anden drøm, der var udsprunget i Grenaa Håndværkerforening. De ville lave en stafet af skulpturelle indslag der skulle løbe langs åen. Den eneste der er blevet realiseret, er Mortens "Åguden," der blev opsat i 2005.

Skulpturen står ved Sønderbro hvor åen for alvor begynder sit forløb igennem byen.

Hans grundlæggende ide har været at sætte åen på højkant, at markere bindeleddet mellem by, hav og land. Stenens indhuggede mønstre er inspireret af de nordiske helleristninger og danner en form for bølger, mens inspirationen til vandtrappen er hentet i Italien.

Morten har også lavet Grenaa's senest tilkomne værk: I tunnelen, der forbinder bydelene i Grenaa og løber under jernbanen, har han lavet to forløb af lysvægblender i akryl på hver 2x7 meter. Det blev indviet i 2016.

Ørum AktivCenter

Mortens arbejde med udsmykningen af Ørum AktivCenter strakte sig over en lang årrække, da det er bygget i flere etaper. Idrætshallen blev indviet i 1999, Biblioteket i 2006, parkeringsanlægget med volde og pyramider blev tegnet i 2006, men pyramiderne blev først realiseret i kulturbyåret 2017.

Morten var inddraget fra starten i arbejdet med at skabe en idrætshal i Ørum. Ønsket var en lys og åben hal uden reklamer. Han fik til opgave at farvesætte og udsmykke hallen. Hans indflydelse kan dog ses overalt, både i den indvendige udsmykning af idrætscenteret og biblioteket, og i det udvendige: bogstaverne i bygningens navn er Mortens design, pladsen foran med de to pyramider i hvid beton der markerer indgangen til centeret, er også tegnet af Morten.

Pyramidemotivet optræder i hallens to gavlmalerier, i indgangspartiet og i logoet over indgangsdøren. Pyramiden

kan ses som "et billede på det at blive bedre i konkurrence med sig selv", som Morten udtrykte det, ligesom idrættens podier med trin for bronze-, sølv- og guldvindere. De to betonpyramider på pladsen foran er skabt til at blive brugt, til at sidde og stå på, når man venter på bussen, til at stille sig på, alt efter resultatet på banen eller i hallen, eller til at synge på som eleverne i 1. klasse på Ørum Skole gjorde ved indvielsen i 2017.

I biblioteket er udsmykningen på sidevæggene en række tegn som ligner bogstaver, der ikke kan tydes. I gavlen bliver disse tegn til guldbelagte stammer i en blomstrende frugtplantage med en inspirationshimmel over, også i pyramideform.

Morten har i høj grad bidraget til at gøre Ørum AktivCenter til en smuk og harmonisk bygning, som det er en daglig glæde at færdes i som bruger.

Morten og Grenaa Kunst- og Musikforening

I 70 års jubilæumsskriftet skrev Morten om sin tid som formand, 1992-2007:

Overnatning med Edvard Munch

Der var hyggeligt i 70'erne i Grenaa Kunstforenings små udstillingsrum med deres atelierstemning i baggården Torvet 6 i Grenaa. Lokalerne havde tidligere været systue med navnet ATG, som stod på en stor plakat: ALTidGodt.

Vores navn var lige så enkelt: Galleri 2-5. Det var åbnings-tiderne. Når ferniseringerne var overstået, var det ikke så mange, der kom mellem 2 og 5, så det føltes lidt ensomt for de frivillige fra bestyrelsen, der skulle passe udstillingerne. Det var også det problem ved stedet, at oliefyret slugte budgettet. Så da foreningen ved en generalforsamling var ved at dreje nøglen om, måtte jeg melde mig til sammen med næstformand Rita Christiansen at redde foreningen og flytte aktiviteterne til Biblioteket, hvor folk i forvejen kom, hvor der var pasning og hvor vores penge og kommunale tilskud kunne bruges til at skaffe – og betale – gode professionelle kunstnere i stedet for at bruges til varmeregninger. Også Musikforeningen skulle senere reddes og kom dermed ind under vores fælles paraply, og vi fik flere lokaler som udstillings- og koncertsteder.

Det har været meget givende år med godt bestyrelsessamarbejde og rigtig megen god kunst. Men også specielle oplevelser – som da bestyrelsen måtte overnatte i galleriet for at passe på den uvurderlige Edvard Munch-grafik eller måtte bistå „Grenaaarødder“ – unge kunstnere herfra, som syntes, de skulle skyde til måls efter den klassiske kunsts nature morte opstilling.

Jeg husker, da bestyrelsesmedlem Frode Juhl Kristensen foreslog et brev til ti virksomheder i Grenaa om støtte til vores trængte økonomi. Det virkede – måske nok så meget fordi det var direktøren for Djurslands Bank – som at det var formanden, der var underskriver.

Vidareide

Morten som lærer på Grenaa Gymnasium

Da Gunnar Thulesen (maler 1936-1979) midt i efterårssemestret 1979 måtte sygemeldes fra Grenaa Gymnasium, efter i mange år at have varetaget formningsfaget, som det hed dengang, faldt tanken naturligt på en anden udøvende billedkunstner fra lokalområdet, nemlig Morten. I første omgang sprang han til og hjalp skolen i den akutte situation, der var opstået med Thulesens sygdom og død.

Og – skønt ganske uforberedt – skræmte det ham ikke. Faktisk var han vist rigtig glad, da der et par år senere tilbød sig muligheden for en mere fast tilknytning til skolen. I starten handlede det måske nok om trygheden ved at have en fast hyre. Men hurtigt gled Morten ind i skolens liv og blev en højt skattet medarbejder. Dels elskede alle eleverne ham for hans afslappede stil, dels elskede de særligt kreativt begavede ham, fordi han havde øje for den enkelte, så dem og kunne støtte dem i at forløse deres talenter.

Til gengæld var rengøringspersonalet ikke altid ligefrem imponeret over oprydningen i formningshuset. Han var også en frivillig hjælper, når der skulle laves scenografi og kulisser til skolekomedierne, og hvis der manglede én til at synge en Elvis-imitation, sprang han da også gerne til der.

Hen ad vejen tog han pædagogikum med strålende resultat og blev således "rigtig" gymnasielærer med bifag i det nyoprettede fag: design. Så da han fyldte 60 og meddelte rektor, at nu ville han på pension fra sit ene job for at kunne hellige sig sit egentlige erhverv, var det med stor beklagelse opsigelsen måtte accepteres. Udbyttet for de mange år-gange af elever og kolleger, der kom med Morten på studieture til ind- og udland, kan ikke vurderes højt nok. Hans formidable evne til at SE verden var øjenåbnende, og hans begejstring, når han stod foran mesterværkerne, var så smittende at det for mange blev starten på en livslang interesse for kunsten.

Rydning, Sverige - Grenaa Gymnasium

Kunstnergruppen NordKant

For 11 år siden deltog Morten Skovmand i samarbejdet om at danne en ny forening i Norddjurs bestående af kunstnere, der ønskede at udstille sammen og vise at der i den nordlige del af Djursland findes en række professionelle kunstnere, deraf navnet Prof Kunst Norddjurs.

Medlemmerne var: Irene Grundel, Aase og Troels Kvorning, Ruth Falk, Bente Lyhne, Ulla Lundsgart, Ole Stenholm, Ketty Steffensen, Morten Skovmand, og Vidar Håkon Utvik.

Da gruppen skiftede navn til NordKant

i 2017 var dets medlemmer: Trine Brix, Katja Herrik, Bente Lyhne, Aase Kvorning, Troels Kvorning, Karin Normann, Ketty Steffensen, Morten Skovmand, Ole Stenholm, Vidar Håkon Utvik og Bent Vinkler.

Det blev til adskillige udstillinger startende i 2011 med "Spor i Norddjurs", hvor Mortens tanke var at "sætte spor" i et kulturliv som en nødvendig bestanddel i et levende lokalsamfund. Udstillingen "Let's Rethink Cyclus" i 2017 viste gruppens mangfoldighed og evne til samarbejde. Og siden 2019 har de udstillet hvert år på Baunhøj

Mølle, bl.a. med den morsomme idé at hver kunstner skulle dekorere to keramiske fade.

Den sidste udstilling blev uden Morten i 2021 i Dronninglund Kunstcenter, men han var dog til stede i form af en mindeophængning af et repræsentativt udvalg af hans malerier.

Morten bidrog med en særlig god, såvel faglig som kammeratlig energi i gruppen fra opstarten for 11 år siden frem til de to sidste nedlukkede udstillinger i 2020 og 2021 i Baunhøj Mølle.

Den første sne

Hyldest til Morten Skovmand

I det gamle mejeri i Stenvad blev der skabt kunst. Morten Skovmand er blandt de største, hvis ikke den største kunstner, som har udfoldet sit talent i Norddjurs Kommune og givet os så meget. Da jeg for sent i sommer læste, at Morten var død, var min reaktion: jamen, Morten, vi var jo slet ikke færdige med hinanden.

Vi får nu aldrig skitsen til en frise på rådhuset i Grenaa færdigudviklet. Her legede Morten med fortællingen om det område, som i dag udgør Norddjurs Kommune. Det var enormt berigende at høre Morten fortælle om sin idé ud fra en skitse. Men så meget andet står urokeligt i dag som et vidne på en stor kunstner, der var en del af os og gjorde os stolte, når han viste sine evner udenbys og udenlands.

Udsmykningen foran Ørum Bibliotek og indenfor, Åguden i Grenaa og lysvæggen i gangtunnelen til Åbyen – også i Grenaa. Den sidste realiserede vi for lokale legatmidler og tømte kassen for at få noget stort. Mortens ide blev realiseret. Men også oliemalerier, akvareller, litografier og scenografier til store forestillinger findes i arven.

Morten efterlader en enorm kunstnerisk rigdom, og mindeudstillingen i Møllen må blive en start på, at vi bidrager til at tage vare på denne lokale kulturarv med national og international betydning.

Hvad gemmer sig af rigdom – også i Stenvad? Meget, og vi er slet ikke færdige med alt det, du nåede. Hvor skal nogle af Mortens malerier hænge i fremtiden? Forhåbentlig på lokale steder i Norddjurs Kommune og for mig også gerne i kommunale bygninger. Skulle vi ikke sikre nogle af Mortens værker en varig plads i det lille kunstmuseum, som er til debat i disse år?

Jeg besøgte Morten i Stenvad for nogle år siden. Vi gik ind i de store rum, som engang var mejeriet. Her stod meget, og jeg fik givet kun set den mindste del af rigdommen. Vi er slet ikke færdige, når mindeudstillingen er vist.

*Jan Petersen
Tidligere borgmester Norddjurs Kommune*

King Arthur - Round thy coast, fair nymph of Britain

Kunsten og musikken

Morten Skovmand har gennem tiden interesseret sig for det musikalske i sine billeder

Ved en koncert med Randers Byorkester stillede han sig op med et stort lærred, palet og farver. Med få streger tegnede han nogle bjergtoppe, men som musikken skred frem blev det til et abstrakt farveorgie, hvor publikum åndeløst indtogede kombinationen af musik og penselstrøg.

Da koncerten var slut, syntes vi det var et meget færdigt maleri, men Morten forsikrede, at der var mange timers arbejde tilbage.

I 2008 opførte Ensemble Zimmermann og Det jyske Vokalensemble Henry Purcells opera "King Arthur" i Kulturhuset Pavillon i Grenaa. Det var uden kulisser, men sceneskift blev vist med lys og digital projektion. Morten havde lavet 14 tableauer som blev projiceret op som baggrund for mu-

sikken. – Før koncerten var der barokbuffet, en anden af Mortens ideer, maleri og musik og mad, så var alle glade.

Morten var også på færde, da Djurs BAROK og AKADEMIDT i 2012 opførte Purcells opera "Dido og Aeneas" i Grenaa Svømmehal. Opera i et badeland! Det var anderledes – og fugtigt. Sangerne optrådte i badetøj, og nogle kom sejlene i gummibåde, og Morten havde lavet billeder i syv meters bredde, som blev projiceret op på væggene. Det skabte en flydende stemning der fint stemte i med musikken.

Det er nok heller ikke tilfældigt at det sidste tema Morten var optaget af, var traner i dans og balletdanserinder, ikke sammen, men hver for sig. En kombination af farver og bevægelse og musik.

Ensemble Zimmermann

Morten Skovmand har arbejdet sammen med ZIM i forskellige kapaciteter gennem hele ensembles eksistens. Som organisator i musikforeningen Djurs Barok og i Herregårdskultur gav han os mulighed for at optræde ved en lang række koncerter på Djurslands herregårde og i de små kirker, hvor der ofte var talstærkt publikum.

Det er dog som billedkunstner, at vi vil huske Skovmands indsats. Han har skabt scenografier til Händels "Acis & Galatea" og "Dido & Aeneas", en Scarlatti-koncert i Musikhuset

Aarhus, og sidst men ikke mindst Purcells "King Arthur". Med enkle virkemidler kunne han iscenesætte et musikalsk værk i sin karakteristiske farvemættede stil og tilføje et visuelt udtryk, som har gjort stort indtryk på os og publikum.

Vi hylder Morten Skovmands kunst ved at opføre musik, som vi har arbejdet sammen om at levendegøre i lyd og billeder, med bl.a. Anna Maria Wierød (sopran), Majbritt Young Christensen (blokfløjte, travers), Per Buhre (barokviolin) og Lars Colding Wolf (cembalo).

Udstillingens billeder

49 værker af Morten

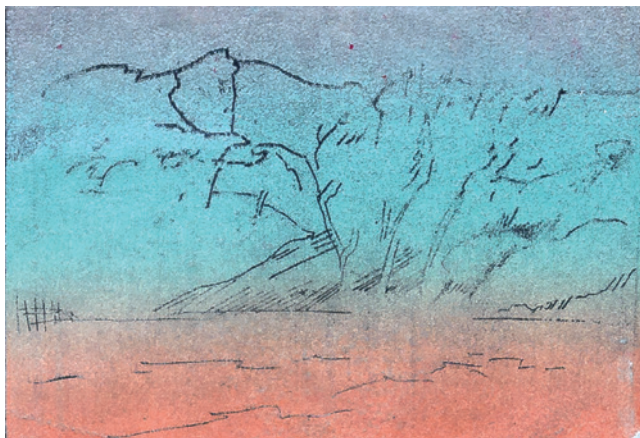
Mortens atelier på Stenvad mejeri rummer et hav af billeder i mange forskellige formater og teknikker. At vælge hvilke billeder der skulle med på en udstilling, der gerne skulle give et indtryk af spændvidden i Mortens kunst, var ikke let. Vi skønnede, at Møllens fysiske rammer var for små til at tænke i kronologi, så vi valgte at samle billeder i forskellige teknikker (olie, akvarel, oliepastel, radering og stentryk) fra de sidste 20 år i temaer.

De nyeste billeder er fra Corner-udstillingen 2021, som på grund af coronanedlukningen kun blev vist digitalt. På stafeliet ses et eksempel på et af de sidste temaer Morten arbejdede med: dansende traner.

De fleste af billederne er bearbejdelse af naturindtryk fra steder Morten har været særligt knyttet til:

Guaström i Småland i Sverige, hvor Morten og Annette har haft en ødegård i mange år. Her har familien tilbragt mange somre. Sønnerne, Pelle og Niels, beskrev det i deres tale efter Mortens begravelse: "et primitivt hus uden bløde møbler, med myggestik, våde sokker og kolde nætter, men spækket med nærvær og forbundethed med naturen". Det er her Ådalen snor sig i landskabet, og her Åkandesøen ligger.

Umbrien i Italien. Somrene i det hus som Annettes far, Lavard Friisholm, købte for mange år siden, og hvor Morten tilbragte sin sidste, lykkelige sommer i inspirerende samvær

Issefjord

Heste i sneen

med børn og børnebørn. Pelle og Niels udtrykte det sådan i deres tale: "Lige så dejlige var de mange øjeblikke med små samtaler, gode historier, små malestunder med børnebørnene, fordybelse og nærvær, god mad, skønne omgivelser, og alt det som Morten elskede. Og det som han også var så god til." Billederne fra Italien er i en helt anden og lysere farveskala end de nordiske. Værkerne fra Ravello er inspireret af et arbejdsophold i San Cataldo ved Amalfikysten.

Brekkeseter i Rondane i Norge, hvor Morten og Annette år efter år har tilbragt vinterferien sammen med en stor venneklok. Ved siden af skiturene har der været overskud til at male akvareller og oliepasteller af vinterlandskabet.

Arbejdsophold i Sandane i Nordfjord i Norge, hvor Morten fandt inspiration til de store, dramatiske fjeldlandskaber.

Og endelig, ikke at forglemme, ture i det danske sommerlandskab: Djursland med Mols Bjerger, Stavns på Samsø, Limfjorden, Isefjorden og Bornholm, mange billeder med indtryk af strand og sten.

Italien

For sig selv står billederne fra Kinarejsen i 2011 sammen med andre Cornermedlemmer, en udvekslingsrejse, hvor de arbejdede sammen med kinesiske kunstnere og udstillede værker sammen med dem på kunstmuseet i Xiamen, og på Silkeborg Bad efter de kinesiske kollegers genbesøg i Danmark. Temaet var "Seeing Landscape", landskabet set med kinesiske øjne i Danmark og med danske øjne i Kina. Der er flere billeder fra Wuyi Shan, et spektakulært bjerglandskab i Fujian-provinsen.

Få dage før sin død fik Morten i et interview stillet spørgsmålet: Hvad er kunst? Mortens svar lød sådan: "Kunst gør det værd at leve. Det er en udfordring at få et godt billede op på væggen. Og vi skal nyde det."

Vi håber, at I vil følge Mortens opfordring!

Sommer

Forfatteren Eske K. Mathiesen skrev i 2008 i Landskabet, Haven og Rummet – 4 med farve

Katalog fra udstilling i Johannes Larsen Museet i Kerteminde.

En af bestræbelserne gennem årene som billedkunstner har for Morten Skovmand været en jagt på det, man kan kalde den store form, den enkle, utvetydige komposition eller figur. Vi kender den store form eller stil fra stenalderens ravfigurer, fra den tidlige middelalders jyske granit, fra de romanske stenkirker, fra de klassiske nordiske træbåde, fra de smålandske slitryor, fra barokkens bedste bygningskunst, fra Asger Jorns kunst og C. Th. Sørensens haver. I øvrigt har den store form jo ikke noget med værkets fysiske størrelse at gøre – et seglbillede kan eje en sådan stor form – men med den billedets iboende kraft, som fylder værket til bristepunktet med mening. Og dog virker værket let som en fjer. Den store stils hemmelighed er at ville ét, og sortere resten fra. Sværere kunst findes næppe.

Jeg har set malerier af Morten Skovmand, hvor han er på sporet af denne lakoniske, men rige form, malerier af fjeld, af gamle gårde, af tæt skov, af en nøgen dreng, hvid mod klipens mørke, på vej til et bad. Der kan være en mandig vederhæftighed i disse billeder, en oprigtighed: Dette fik mine øjne til at se! – Jeg mindes et ældre maleri af Morten Skovmand, nogle høje enebærbuske, der dukker frem af en sur, grågrøn skandinavisk tåge. Der er lidenskab i den sluttede flok. Det kunne ligne begyndelsen til en slagscene fra et gammelt kongesagn, hvor en eller anden grov svinestreg skal sættes i værk; enebærbanden skal nok sørge for, at tågen snart letter.

Der kan virkelig være både vægt og gang i sådanne billeder: En fjordhest i vintermørkningen bliver langsomt mytisk, mens dagen svinder og lyset går fra sneblåt til mørke. På et andet maleri er en fjeldskrånings blomstrende vegetation ved at forvandle sig til en glødende strøm af sommerlava. Sådanne billeder illustrerer ikke, de har fået et eget liv.

Hvis "4 med farve" havde været en strygekvartet, ville Morten Skovmand være celloen. Hans kunst kan eje en fast, varm tone, som ikke føler trang til at dominere, men heller ikke vil glemmes. Men at han også kan hugge til med tætte markerede strøg, viste et lille maleri på Corner-udstillingen i 2008. Han må i Småland have set en af de rydninger i nåleskoven, som orkanen Gudrun havde skabt under sin rasen for nogle år siden. De væltede stammer var nu blevet fjernet, der var ryddet op, og solen bagte uhæmmet ned på den tidligere skovbund, som blev udtørret, bleg, næsten hvid. Det syn fik Morten Skovmand frem i en heftig staccato-rytme, som markerede stubbe og sten. Billedet var virkelig set, elementær og utvetydig realisme.

Naturiagttagelsen er fundamentet i Morten Skovmands maleri, også i hans brug af farver, som ægger hinanden, og som nogle gange tager magten i kompositionen, hvilket den ikke altid tager skade af, for der kan være lidenskab i Morten Skovmands penselarbejde. Han er god, når han glemmer sig selv og maler løs.

Men så er der også de store skovbilleder – han tør gå op i formatet – hvor farverne efterhånden lukker sig om én og lokker øjet ad hemmelige stier tilbage til den lysning i barndommen, hvor alting vågnede og virkelig kiggede én i møde for første gang, blomsterne, bækken, fuglene, kønnet, den røde ræv i det bleggule kodrivertæppe. Morten Skovmand er tiltrukket af disse kølige, nordiske trylleskove, dette grønne flimmer, disse skyggetunger, som hele tiden fortæller det samme eventyr på en ny måde.

Den store form og den lidenskabelige farve, der truer formen og ægger den: Det er noget af det, Morten Skovmand vil. Og det er han kommet langt med.

Ruin i skov

Sommernat i Italien

Til bords med kunsten

I perioden 2001-3 lavede FOF i samarbejde med Grenaa Kunstforening en række kunstforedrag, hvor titlerne var "Et bord i Toscana" – "Indian Curry" – "Couscous i Cairo" – "Spansk kunst – tapeter og tapas".

Det foregik på restaurant Filip, og først holdt Morten et lysbilledforedrag om kunsten i de specifikke lande, hvor-

efter Filip serverede mad med inspiration fra de samme lande. Der var begrænsede pladser, så vi følte os heldige når vi kom med, et enkelt arrangement blev gentaget dagen efter, da der var virkelig mange tilmeldte.

Senere holdt Morten også et foredrag på Kystvejens Hotel om sit ophold på klosteret San Cataldo i Italien. Et sted

hvor videnskabsmænd og kunstnere samles til gensidig inspiration. Her viste Morten blandt andet de malerier han havde lavet fra området.

Og aftenen sluttede af med italiensk mad.

Pladsen i Ravello

Mellem lyng og gran

Kære Morten

Vi har kendt hinanden siden vi var små. I vort lange ægteskab opstod der en gensidig respekt for hinandens arbejde: du ved staffeliet i atelieret, og jeg med mine blokfløjter i musikrummet. Enkelte gange krydsede vores evner: jeg spillede blokfløjte til dine ferniseringer, og du lavede scenografi til mine barokkoncerter.

Det blev naturligt at det blev dig der lavede mad, du elskede spændende mad og blev god til det. Jeg savner dine gode middage. Og så tillod du dig at efterlade mig med et kæmpehul i min digitale viden. En 80+ der skal til at lære at sende en e-mail. Men jeg klarer det – sådan da...

Din Annette

Morten Skovmand 1941-2021

Uddannelse:

Det kongelige danske Kunstakademi 1960-65 hos Niels Lergaard, Egill Jacobsen og Richard Mortensen.

Debut:

Charlottenborgs Forårsudstilling 1962. Statens Kunstfonds treårige legat 1965.

Medlemsskaber:

Kunstnersamfundet (Akademiet),
Billedkunstnernes Forbund,
Danske Grafikere,
Kunstnersammenslutningen Corner (formand 2005-2006),
NordKant.

Formand for Grenaa Kunst- og Musikforening 1989-2006.

Udsmykninger:

Fuglsøcentret på Mols, 1990,
Ørum Aktivcenter og Bibliotek, 1999-2006,
Åguden, Grenaa 2004,
Byrådssalen på Ebeltoft Rådhus, 2009,
Gangtunnel til Åbyen i Grenaa, 2016.

Undervisning:

Institut for Kunsthistorie på Aarhus Universitet, 1980-84,
Det jyske Kunstakademi, 1983-85,
Grenaa Gymnasium, 1980-2001.

Udgivelser:

Tryk og variationer – en bog om grafik, Gyldendal 1995,
Ind i billedet – en fortælling i tusch og olie, malet i 2018,
om en nat i Napoli, 2019.

Morten Skovmand 1960 - 250 kr.

Vi vil gerne sige tak til...

Vore sponsorer:

**DJURSLANDS
BANK**

norddjurs
kommune

GREFTE TRYK

Djursland Bank og Kulturpuljen, Norddjurs Kommune, Grefte Tryk

Til de personer der har brugt tid på at skrive et indlæg.

Til Annette Friisholm for igen, igen at åbne atelieret,
og lave mange kopper kaffe/te med kager.

Overordnet ansvarlig for udstilling og katalog:
Grenaa Kunst- og Musikforening.

Udstillingens billeder er valgt af:

Kirsten Østergaard, Harald Berentzen, Annette Friisholm, KaMa Bech.

Tekst: Kirsten Østergaard, KaMa Bech.

Fotografer: Johan Legarth, Kirsten Østergaard.

Installation: Hans Sandgren Jakobsen.

Lay-out: Kim Engdal Andersen, Grefte Tryk.

Tryk: Grefte Tryk.

Wuyi Shan

(4)